

KÖZÖSSÉG ÁLTAL IRÁNYÍTOTT HELYI FEJLESZTÉS

KOHÉZIÓS POLITIKA 2014 ÉS 2020 KÖZÖTT

Az EU kohéziós politikájának következő, 2014 és 2020 közötti időszakával kapcsolatos új szabályokat és jogszabályokat 2013 decemberében hivatalosan jóváhagyta az Európai Unió Tanácsa.

Ez az adatlap egyike az új szemlélet legfontosabb elemeit bemutató sorozatnak.

Tartalomjegyzék

Tárgy

Mit értünk a közösség által irányított helyi fejlesztésen (CLLD)?

Mi a cél?

A CLLD fő összetevői

Mik az újdonságok?

Hogyan használhatók fel a különféle alapok forrásai a közösség által irányított helyi fejlesztésekre?

Mivel jár a közös módszertan alkalmazása?

Tárgy

[↑ A lap tetejére](#)

Az elmúlt 20 év során a LEADER⁽¹⁾ koncepció és a közösség által irányított helyi fejlesztés (CLLD) közötti kapcsolat, amelyet a strukturális és vidékfejlesztési alap finanszírozott, segítette a vidékfejlesztési szereplőket helyi régiójuk hosszú távú lehetőségeinek felmérésében, és hatékony és hatásos eszköznek bizonyult a fejlesztési irányelvek megvalósításában. Az Európai Bizottság ezt a megvalósítási módszert az URBAN⁽²⁾ és az EQUAL⁽³⁾ közösségi kezdeményezéseken keresztül is támogatta. A már 1991 óta folyamatos EU-támogatásban részesülő LEADER a vidékfejlesztési politika fontos elemévé vált, és egész Európában széles körűen elfogadottá vált. 2007 óta a helyi fejlesztés az Európai Halászati Alapon belül is alkalmazásra került a halászati közösségek fenntartható fejlődésének támogatásához.

Az 1303/2013 számú Közös előírásokat tartalmazó rendelet (EU) 32–35. cikke⁽⁴⁾ a közösség által irányított helyi fejlesztéssel kapcsolatban a LEADER szemléletmódján alapul, és érinti a Közös Stratégiai Keret négy alapját – Európai Regionális Fejlesztési Alap, Európai Szociális Alap, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap, Európai Halászati Alap – a 2014 és 2020 közötti programidőszakban (ezek az ESB-alapok – európai strukturális és befektetési alapok).

A CLLD olyan konkrét eszköz, amely a régiók alatti szinten használható, és helyi szinten egészíti ki az egyéb fejlesztési támogatásokat. A CLLD képes mozgósítani és bevonni a helyi közösségeket, szervezeteket, hogy azok hozzájáruljanak az Európa 2020 stratégiában kitűzött intelligens, fenntartható és inkluzív fejlődéshez, a területi kohézió támogatásához és a konkrét szakpolitikai célkitűzések teljesüléséhez.

Mit értünk a közösség által irányított helyi fejlesztésen (CLLD)?

[↑ A lap tetejére](#)

Egységes módszertan alkalmazása a közösség által irányított helyi fejlesztésben, amely:

- » konkrét, **szubregionális szintű területekre** összpontosít;
- » közösség által irányított, a helyi nyilvánosságot és a magánszektor társadalmi gazdasági érdekeit képviselő **helyi akciócsoportokkal**;
- » olyan integrált és több szektort felölelő, **területspecifikus helyi fejlesztési stratégiákon** keresztül valósul meg, amelyek kialakításukkal figyelembe veszik **a helyi igényeket és lehetőségeket**; továbbá
- » figyelembe veszi a helyi igényeket és lehetőségeket, a helyi környezetben **innovatív jellemzőket** foglal magába, **hálózatépítési** tevékenységeket, valamint értelemszerűen **együttműködést** is tartalmaz.

Ez az egységes módszertan lehetővé teszi majd **az alapok egymáshoz kapcsolt és integrált felhasználását a helyi fejlesztési stratégiák megvalósításában**.

---

(1) LEADER: *Liaison Entre Actions pour le Développement de l'Economie Rurale* – a vidék gazdasága és a fejlesztési intézkedések közötti kapcsolatok.

(2) Az ERFA URBAN II közösségi kezdeményezése 2000 és 2006 között Európa különböző részein, korlátozott számban a városi területek gazdasági és társadalmi megújulását elősegítő innovatív stratégiákat támogatott. Az URBAN közösségi kezdeményezés 1994 és 1999 között működött.

(3) Az ESZA EQUAL kezdeményezése 2000 és 2006 között a munkaerőpiachoz kapcsolódó hátrányos megkülönböztetés és egyenlőtlenségek csökkentését célzó innovatív, nemzetközi projektekre koncentrált.

(4) Lásd az ERFA, az ESZA, a Kohéziós Alap, az EMVA és az EHA működésére vonatkozó közös előírásokat tartalmazó rendelet 32–35. cikkét.

Mi a cél?

[↑ A lap tetejére](#)

Az ESB-alapok szerinti közös szemléletmód fő célja a CLLD fejlesztési eszközként való alkalmazásának egyszerűbbé tétele és kibővítése. A CLLD hatásai:

- » a helyi közösségeket ösztönzik **az integrált, alulról építkező megközelítések kidolgozására** olyan körülmények esetén, amikor strukturális váltást igénylő területi és helyi kihívásokra kell reagálni;
- » **fejlesztik a közösségi kapacitásokat és ösztönzik az innovációt** (beleértve a társadalmi innovációt is), a vállalkozói tevékenységet és a változásra való képességet, ehhez eszközként a közösségek és területek kihasználatlan lehetőségeinek fejlesztését és felfedezését célozza meg;
- » **elősegítik a közösségi irányítást** a közösségen belüli részvétel növelésével, a sajátuk érzetűvel (ezek a tényezők az EU szakpolitikáinak eredményességét is fokozhatják); továbbá
- » **segítik a többszintű kormányzást** a helyi közösségek számára olyan struktúrát biztosítva, amelyen keresztül minden területen teljes mértékben részt vehetnek az EU-célkitűzések megvalósításának alakításában.

A CLLD fő összetevői

[↑ A lap tetejére](#)

- » A **helyi akciócsoportoknak** olyan, a helyi nyilvánosságot és a magánszektor társadalmi-gazdasági érdekeit képviselő személyekből kell állniuk – például vállalkozókból és szövetségeikből, helyi hatóságokból, területeket vagy vidékeket összefogó szövetségekből, állampolgári csoportokból (például kisebbségek, idősek, férfiak/nők, ifjúság, vállalkozók stb.), közösségi és önkéntes szervezetekből stb. A kiválasztási döntéseknél a szavazatok legalább 50%-át olyan partnereknek kell adniuk, amelyek nem közhatalmak, és egyetlen érdekcsoport sem rendelkezhet a szavazatok 49%-ot meghaladó részével.
- » A **helyi fejlesztési stratégiáknak** összhangban kell állniuk a ESB-alapok azon megfelelő programjaival, amelyekből támogatást kapnak. A stratégiáknak meg kell határozniuk, hogy mely területre és populációra vonatkoznak; tartalmazniuk kell a fejlesztési igények és a terület lehetőségeinek elemzését, többek között GYELV (gyengeségek, erősségek, lehetőségek, veszélyek, angol betűszóval: SWOT) elemzést is, valamint ismertetniük kell a célkitűzéseket, a stratégia integrált és innovatív jellemzőit, beleértve a kimenet vagy eredmény szempontjából mérhető célkitűzéseket is. A stratégiáknak egy cselekvési tervet is tartalmazniuk kell, amely bemutatja, hogyan feleltethetők meg a célkitűzések konkrét projekteknek, irányítási és monitorozási intézkedéseknek, valamint pénzügyi tervnek is szerepelnie kell bennük.
- » Adott helyi stratégia esetében a **terület és népesség szerinti hatókörnek** koherensnek és célzottnak kell lennie, valamint meg kell lennie a hatékony végrehajtáshoz elégséges kritikus tömegnek. A helyi akciócsoportok dönthetnek azon tényleges területek és populáció meghatározásáról, amelyekre stratégiájuk vonatkozik majd, de ezeknek összhangban kell állniuk a közös előírásokat tartalmazó rendelet 33. cikkében (6) lefektetett feltételekkel. A népesség mérete legalább 10 000 és legfeljebb 150 000 lehet, amely összhangban van a LEADER program 2007 és 2013 között érvényes rendelkezéseivel. Valamelyik tagállam javaslata alapján megfelelően indokolt esetben a Bizottság elfogadhatja ezeknek a határértékeknek a módosítását. Viszonyításként az ERFA finanszírozásában a 2000 és 2006 közötti időszakban az URBAN II programokban átlagosan 30 000 lakos volt érintett.

Mik az újdonságok?

[↑ A lap tetejére](#)

A 2014 és 2020 közötti programidőszakban a négy ESB-alapra vonatkozó közös jogi keret és egységesített szabályok formájában létrejövő, explicitebb jellegű támogatás fokozza az egységes jellegét, és ösztönzi a több alapra támaszkodó, egyetlen helyi közösség által irányított stratégiák támogatását.

Az ESB-alapokra vonatkozó közös előírások több szempontból célozzák a közösség által irányított helyi fejlesztések megvalósításának egyszerűbbé tételét:

- » **A közösség által irányított helyi fejlesztésének egységes módszertanát** kell majd alkalmazni az összes ESB-alap és régió tekintetében, így az összes terület uniós támogatásban részesülhet a kapacitásfejlesztés, az állami és a magánszektor helyi együttműködései, a hálózatépítés és tapasztalatcsere terén;
- » **Az ESB-alapokból származó támogatások egységesek és összehangoltak lesznek.** Így a kedvezményezettek könnyebben tudnak több alap forrásaira támaszkodó stratégiákat létrehozni, amelyek jobban igazodnak igényeikhez és területi sajátosságaikhoz, például egy vidéki és városi jellegű részeket is tartalmazó terület esetében. Ezt biztosítja majd az összehangolt kapacitásfejlesztés, a közösség által irányított helyi fejlesztési stratégiák kiválasztása, jóváhagyása és finanszírozása, valamint a helyi akciócsoportok működése is;
- » **Fő alap:** A közösen finanszírozott stratégiák esetében lehetőség lesz arra, hogy egyetlen alapból (a fő alapból) történjen a közösség által irányított helyi fejlesztési stratégia megvalósításának és serkentésének kezelésével kapcsolatos folyó kiadások támogatása.
- » **Ösztönzők:** A kohéziós politika szempontjából, azoknál az operatív programoknál, amelyeknél egy teljes prioritási tengely a közösség által irányított helyi fejlesztésen keresztül valósul meg, az ERFA és/vagy az ESZA részéről biztosított maximális társfinanszírozási arány 10 százalékponttal növekszik ⁽⁵⁾. Az EMVA esetében a maximális társfinanszírozási arány a körülményektől függően 80% és 90% között lehet a közösség által irányított helyi fejlesztésekre vonatkozóan ⁽⁶⁾, míg az EHA esetében a maximális társfinanszírozási arány 75% ⁽⁷⁾.

Hogyan használhatók fel a különféle alapok forrásai a közösség által irányított helyi fejlesztésekre?

[↑ A lap tetejére](#)

ERFA/ESZA: A Lisszaboni Szerződés és az Európa 2020 stratégia elfogadása határozottabb háttérrel ad a helyi problémák integrált és inkluzív megközelítést alkalmazó kezeléséhez. Konkrétan a növekedés minőségét középpontba helyező megközelítés, illetve a befogadó és fenntartható jelleg biztosításának igénye azt jelenti, hogy a kohéziós politikának a gazdasági, társadalmi és területi kohézió céljaival összhangban olyan cselekvéseket kell támogatnia, amelyek a munkanélküliség, a megfosztottság és szegénység területeit kezelik.

---

(5) Lásd az ERFA, az ESZA, a Kohéziós Alap, az EMVA és az EHA működésére vonatkozó közös előírásokat tartalmazó rendelet 120. (5) cikkét.

(6) Lásd az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által támogatott vidékfejlesztésről szóló 1305/2013 számú rendelet (EU) 59 (4) (a) bekezdését.

(7) Lásd az EHA-rendelet tervezetének 94 (4). cikkét.

A közösségi alapú szemléletmód nem újdonság. A 90-es években a városi kísérleti projektek⁽⁸⁾, illetve az ERFA finanszírozásában (1994 és 1999, valamint 2000 és 2006 között) megvalósult URBAN közösségi kezdeményezések, valamint az ESZA forrásaiból finanszírozott EQUAL kezdeményezés (2000-2006) is helyi partnerek együttműködésén alapult, ezért a közösség által irányított helyi fejlesztések szemléletmódjához is hasznos tapasztalati ismeretforrást jelentenek.

EMVA: A közösség részvételének fontosságát mutatja a közösség által irányított fejlesztések sikere, ezt támogatja a LEADER program szemléletmódja. E szemléletmód sikerét igazolja az Európai Unióban jelenleg működő 2 300 helyi akciócsoport, amelyek finanszírozása eléri az 5,5 milliárd eurót (ez az EMVA forrásainak 6%-a).

A LEADER megközelítés a közösség által irányított helyi fejlesztésekre vonatkozó új bizottsági kezdeményezés alapja is egyben: területi jelleg; alulról építkezés; állami és magánszektor; integráltság; innovatív jelleg; együttműködés és a hálózatépítés alkalmazása. A minden tagállam EMVA-keretéből kötelezően elkülönített 5%-os hányad megmarad a 2014 és 2020 közötti időszakban is, miközben az új jogi keretrendszer nagymértékben erősíti a megközelítés integrált jellegét.

EHA: 2007 óta az Európai Halászati Alap (EHA) 4. prioritási tengelye biztosított támogatást a halászati területek fenntartható fejlesztéséhez, és biztosította, hogy a helyi halászati akciócsoportok cselekvései támaszkodjanak az egyes halászati területek egyedi erősségeire és lehetőségeire, kihasználják az új piacokat és termékeket, valamint az összes szektor helyi szereplőinek ismereteit, energiáját és erőforrásait beépítsék tevékenységükbe.

Jelenleg 21 tagállamban 300-nál több helyi halászati akciócsoport működik. Az ESB-alapok szerinti új közös szemléletmód még nagyobb lehetőségeket ad a helyi halászati akciócsoportok kezébe, és hogy integrált módon tudjanak együttműködni más szektorokkal és szomszédos területekkel.

Mivel jár a közös módszertan alkalmazása?

[↑ A lap tetejére](#)

- » Mivel a közösség által irányított helyi fejlesztés területspecifikus, és különféle CSF-alapok forrásaira támaszkodhat, ideális módszert jelent a városi, vidéki és halászati területek közötti kapcsolatok kiépítésére.
- » A tagállamok partnerségi szerződésükben megadják, hogyan tervezik a közösség által irányított helyi fejlesztés támogatását, és feltüntetik, hogy mely területtípusoknál alkalmazható a közösség által irányított helyi fejlesztés. Míg az ERFA, az ESZA és az EHA esetében a közösség által irányított helyi fejlesztés választható lehetőséget jelent, az EMVA esetében kötelező.
- » Mivel a helyi akciócsoportok által a közösség által irányított helyi fejlesztésekre vonatkozóan létrehozott stratégiák több alap működéséhez is kapcsolódhatnak, az alapok között egységes megközelítést és koordinációt kell megvalósítani. A tagállamoknak és az irányító hatóságoknak meg kell határozniuk a helyi fejlesztési stratégiák kiválasztására vonatkozó feltételrendszert, és biztosítaniuk kell, hogy a kiírások és eljárások egyeztetve legyenek az alapok között. A stratégiák kiválasztását és jóváhagyását az illetékes irányító hatóságok által erre a célra létrehozott bizottság végzi, így biztosítható, hogy a több alap forrásaira támaszkodó stratégiák a teljes stratégia-ára vonatkozóan összehangolt finanszírozásban részesüljenek.

---

(8) Az 1990 és 1993 közötti időszakban összesen 33 városi kísérleti projekt indult el az ERFA 10. cikkének égíse alatt. Ezek a projektek 11 tagállamban valósultak meg, céljuk a városok megújítása, a gazdasági és társadalmi kohéziót elősegítő szélesebb szakpolitikai kereten belüli tervezése volt.

- » A helyi stratégiák kiválasztására és jóváhagyására vonatkozó határidő 2017 vége. A stratégiák kiválasztásának első fordulóját a partnerségi megállapodás jóváhagyási dátumát követő két éven belül kell megtartani. Mivel ebből a finanszírozási időszakból nincs lehetőség automatikus áthozatalra a következő időszakra, az EMVA és EHA forrásaival működő meglévő helyi akciócsoportoknak új stratégiákat kell benyújtaniuk. Az új javaslatok a meglévő helyi akciócsoportok számára lehetővé teszik azt is, hogy helyi stratégiájuk kiszélesítésével egyéb ESB-alapok támogatását is igénybe vegyék.
- » Az olyan területeken, amelyeknél a tagállamok jelzik a közösség által irányított helyi fejlesztés alkalmazásának lehetőségét, a tagállamoknak az irányító hatóságokkal olyan kapacitásfejlesztő tevékenységeket kell végezniük, amelyek biztosítják, hogy a helyi közösségek – különösen a kiszolgáltatott helyzetű területeken – felkészültek lehessenek a teljes körű részvételre. Ez a helyi akciócsoportok fejlesztésével és életképes stratégiák megfogalmazásával érhető el.
- » A potenciális helyi akciócsoportoknak már a korai fázisban fel kell venniük a kapcsolatot az irányító hatóságokkal, hogy igényeik és aggályaik ismertté válhassanak, és azokat a programok kialakítása során tekintetbe lehessen venni.

További tájékoztatás

További adatlapok a kohéziós politika különféle aspektusaival kapcsolatban:
http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/publication/index_hu.cfm

Általánosabb információk az EU regionális politikájáról:
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_hu.cfm